

اندیشه پربار شیعی جزئی جدانشدنی از میراث اسلامی است

متفکر و اسلام‌شناس مصری گفت: اندیشه شیعی با وجودی که جزئی جدانشدنی از میراث اسلامی و عربی به شمار می‌رود، اما به علت‌های مختلف از افق جهان سنی غایب است. این در حالی است که اندیشه‌های شیعی بسیار غنی هستند....

متفکر و اسلام‌شناس مصری گفت: اندیشه شیعی با وجودی که جزئی جدانشدنی از میراث اسلامی و عربی به شمار می‌رود، اما به علت‌های مختلف از افق جهان سنی غایب است. این در حالی است که اندیشه‌های شیعی بسیار غنی هستند.

دکتر نصر حامد ابوزید متفکر و اسلام‌شناس مصری و استاد دانشگاه لایدن هلند با اشاره به اینکه نباید تنها به نشر سنت و میراث قدیم اکتفا کرد، بلکه نشر سنت و میراث جدید نیز نیازمند بازنگری است، اظهار داشت: انتشار کتابهای سنت در اینترنت بسیار مهم است و افراد مختلف می‌توانند با استفاده از شبکه گسترده اینترنت از این منابع بهره‌مند شوند.

حامد ابوزید با اشاره به اینکه شیوه‌های جدیدی در شرق‌شناسی با نگاه به افق‌های جدید برای بررسی آن وجود دارد، تصریح کرد: ما به علت توقف ترجمه از این افق‌ها باز مانده‌ایم. زیرا ارتباط با فرهنگ‌های دیگر از طریق ترجمه از اهمیت برخوردار است و نه تنها ترجمه باید در حوزه ادبیات، هنر و نمایش وجود داشته باشد، بلکه در علوم اسلامی نیز باید گسترش یابد.

وی افزود: در دهه 1930 دایرة المعارف‌های اسلامی و تفاسیر گوناگونی ترجمه شدند، مانند تفسیر طبری که با همین نام بارها چاپ و منتشر شد، اما ایدئولوژیهای خاص باعث شد تا مسئله تأویل که طبری مطرح کرده بود، مخفی بماند؛ زیرا کلمه تأویل ناخوشایند جلوه کرد، اما این مسئله در عصر طبری در دو قرن سوم و چهارم ناخوشایند نبود.

این اسلام‌شناس مصری با تأکید بر اینکه نشر میراث اسلامی بخش مهمی از سنت اسلامی را تشکیل می‌دهد و انتشار کتابهای آنها از اهمیت بسیاری برخوردار است، یادآور شد: مثلاً نیازمند کتابهایی در زمینه علم کلام هستیم، بنابراین باید کتابهایی در زمینه اندیشه معتزله که در این خصوص معروف است چاپ کنیم. زیرا متون و نسخ خطی تنها نسخه‌های مورد اعتماد هستند و در زمینه‌های دیگر نیز همین طور است. به طوری که اندیشه شیعی با وجودی که جزئی جدانشدنی از میراث اسلامی و عربی به شمار می‌رود، اما به علت‌های نامفهومی از افق جهان سنی غایب است.

این اندیشمند در ادامه گفت: هنگامی که من از این مسئله برای محققان صحبت می‌کنم، آنها تمایلی برای مشارکت در این زمینه ندارند، حال آنکه تفاسیر خطی و دست‌نوشته‌های شیعه که تنها در تهران و کتابخانه‌های دیگر چون اسکندریه مصر موجود است، بسیار غنی است. این موضوع نیازمند تحقیق و انتشار است و شناخت این کتابها نیازمند انگیزه است تا غنای آنها تبیین شود.

وی با اشاره به اینکه در زمینه تصوف، ابن عربی در مصر مورد نکوهش قرار دارد، گفت: تا زمانی که اندیشه‌های او را تکفیری می‌خوانند و مورد نکوهش قرار گرفتن ایدئولوژی واضحی است، چگونه می‌توان کتابهای او را بازنگری کرد؟ یاد می‌آید که در امریکا بودم که حملات بسیاری علیه ابن عربی در مصر صورت گرفت. از من پرسیدند چگونه در این شرایط به مصر باز می‌گردی حال آنکه اندیشه‌های ابن عربی را بررسی و به آن اهتمام ورزیدی که پاسخ دادم تنها به وسیله علم و معرفت می‌توان مقابله کرد.

نصر حامد ابو زید، در ژوئیه 1934 میلادی در یک از روستاهای شهر طنطا در غرب مصر به دنیا آمد. وی در 1972 لیسانس زبان و ادبیات عربی و در سال 1977 فوق لیسانس خود را از دانشکده ادبیات قاهره دریافت کرد. او در سال 1981 دکترای خود را در همان رشته و از همان دانشگاه با تحقیق در باب "تأویل قرآن در نظر ابن‌عربی" دریافت کرد.

روش عقلی در تفسیر (رساله فوق لیسانس) 1982، فلسفه تأویل، بررسی تأویل قرآن از نظر ابن عربی (رساله دکتری) 1983، معنای متن 1990، نقد خطاب دینی 1992، متن، سلطه، حقیقت: اندیشه دینی در بین اراده شناخت و سلطه 1995، اندیشه در دوران تکفیر 1995، خطاب و تأویل 2000، از آثار این نویسنده هستند. ابوزید بعد از اینکه با برخی مخالفت‌ها در مصر روبه‌رو شد، در سال 1995 به دعوت دانشگاه لایدن به هلند رفت و در سمت استادی این دانشگاه و عضو شورای علمی دایرةالمعارف قرآن کریم به فعالیت پرداخت.

منبع: مهر